

2024-03-13
Ingmar Unosson
Kommunchef
0584-473103
ingmar.unosson@laxa.se

Klimat- och
näringslivsdepartementet

Remissvar över betänkandet SOU 2023:103 Areella näringsar vid vatten (KN2024/00156), dnr KS 2024-60

Laxå kommun lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Utredningen har lämnat förslag som avser underlätta för de areella näringarna att få permanenta undantag eller utökade dispensmöjligheter från strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken. Utredningens förslag har fyra huvuddelar:

Gällande undantag föreslår utredningen att vattenbruk ska få ett permanent undantag från strandskyddet. I den delen har Laxå kommun ingen erinran utan ställer sig bakom förslaget. Utredningen föreslår vidare att vissa småskaliga verksamheter såsom t.ex. fisketurism ska få lättare att erhålla dispens från strandskyddsbestämmelserna. I detta fall är Laxå kommun positiva till förslaget och bedömer att detta underlättar för etablering av näringsverksamhet på landsbygd. Det är samtidigt en bra avvägning att inte införa bestämmelser om permanent undantag utan att det sker i ett dispensförfarande för att öka kontrollen av att invånare och besökares tillgång till strandområden inte i onödan begränsas.

Vidare lämnar utredningen förslag på hur dispens ska bedömas utifrån omsättningskrav och funktionella krav. Gällande omsättningskrav är Laxå kommun i stort positiva, gällande funktionalitetskravet är Laxå kommun kritiska till formuleringarna kring "annan plats" där det fortsatt bedöms bli allt för otydligt för näringsidkaren när det gäller frågan om byggnader kan uppföras på "annan plats".

Yttrande över utredningen olika delförslag

Utredningens nummer och rubriker har använts.

5.2.1. Vattenbruk bör omfattas av undantagsbestämmelsen, dock inga ytterligare näringar

Laxå kommun ställer sig bakom förslaget.

Som framhållits i utredningens redogörelse kring olika kommuners svar angående tillämpning av dispens är det ofta först vid tillsyn som det kan avgöras om åtgärden omfattades av undantag eller om en dispensansökan skulle gjorts.

Undantagsbestämmelserna bör därför vara tydliga och endast omfatta några få väl definierade verksamheter. Att inkludera flera andra småskaliga näringsverksamheter riskerar att bestämmelserna blir än mer svårtolkade och flera näringsidkare riskerar att bryta mot bestämmelserna helt enkelt för att de är för svårtolkade. En utökad möjlighet att ansöka om dispens där dispensen blir mer generös bedömer Laxå kommun som ett bättre sätt att uppnå syftet med utredningen.

5.2.2. Vägledning om tillämpningen

Laxå kommun ställer sig bakom förslaget men vill att det tydliggörs att uppdraget också avser att uppdatera vägledningen regelbundet efterhand som praxis i domstol utvecklas.

Både för de som omfattas av undantagsbestämmelserna men även de som inte gör det men kan komma att omfattas av dispensförfarande samt kommunerna i sin informationsskyldighet och tillsynsroll gynnas av att ha tydliga vägledningar.

5.2.3 Det bör införas ett nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden

Laxå kommun ställer sig i huvudsak bakom förslaget men anser att uttrycket *”på landsbygd”* och *”samma funktionella fördel del ska inte kunna uppnås utanför området”* bör förtydligas ytterligare så att den inte riskerar att allt för mycket inskränka möjligheterna att få dispens.

Utredning för ett resonemang kring landsbygd och exemplifierar detta med att dispens inte ska vara möjlig i *”direkt anslutning till tätorter”*. Definitionen på tätort är sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare. Att begränsa dispensmöjligheten till att exkludera mindre tätort som många människor upplever som landsbygd är en allt för långtgående inskränkning. En stor mängd tätorter kan inte anses ha vare sig hög bebyggelsegrad eller högt bebyggelsetryck. Hänvisning till begreppet tätort bör därför tas bort.

Utredningen har belyst hur formuleringarna kan tolkas och hur långtgående kravet gällande att påvisa att byggnaden (motsv.) inte kan uppföras utanför området. Laxå kommun uppfattar dock att det kopplat till förslagen i 5.2.3. inte finns någon intention att förändra gällande tolkning. Laxå kommun delar inte denna uppfattning utan anser att småskalig förvärvsverksamhet bör ha mindre strikta krav för att erhålla dispens. Laxå kommun anser att vissa uttryck kan medföra att allt för stora inskränkningar görs i möjligheterna att få dispens för de areella näringar av småskalig natur som utredningen avsåg underlätta för. Ett exempel på detta är formuleringen *”orimliga merkostnader eller tidsförluster för näringsidkaren med en lokalisering utanför strandskyddsområdet”*.

Där begrepp som *”orimliga”* enligt Laxå kommun är allt för inskränkande. Här är Laxå kommun inte rätt part att föreslå juridiska begrepp men rent språkligt uppfattas t.ex. begrepp som *”betydande”* mildare. Innebörden i vår synpunkt är alltså att dispensmöjligheterna bör öka i jämförelse med nuvarande tolkning av strandskyddsbestämmelserna när det avser småskalig förvärvsverksamhet på landsbygd.

6.3.2 Våra övervägande och förslag (Omsättningskravet)

Rubriken innehåller flera delar varför remissvaret redovisas kopplat till utredningens fyra förslag.

Omsättningskravet bör justeras: Laxå kommun ställer sig bakom förslaget. Det är viktigt för den areella näringen att det kan utgöra ett komplement till en annan huvudverksamhet varför tillskottet inte ska behöva vara av "betydelse".

Omsättningskravet bör inte helt tas bort: Laxå kommun ställer sig bakom förslaget. Det är fortsatt viktigt att strandskyddsbestämmelserna inte urholkas varför t.ex. hobbyverksamhet fortsatt inte bör kunna ges dispens varför Laxå kommun anser att ett visst omsättningskrav fortsatt är rimligt.

Frågan om bete som hobbyverksamhet: Laxå kommun ställer sig bakom förslaget men har viss tveksamhet. Det är i grunden positivt med åtgärder som kan öka naturbetad mark varför vi är för förslaget. Det är samtidigt svårt med generella undantag för viss typ av hobbyverksamhet. Det är viktigt att allmänheten får förståelse för att det är av betesskäl och inte uppfattas som en möjlighet för en markägare att hänvisa till hobbybete för att inhägna strandnära mark. Det blir viktigt med tydlighet kring att allmänhetens tillgång till strandområde inte får hindras ifall utredningens förslag genomförs.

Vårt förslag till justering av omsättningskravet: Laxå kommun ställer sig bakom förslaget med hänvisning till övriga kommentarer ovan till kapitel 6.3.2.

7.3.2. Utredningens övervägande och förslag (funktionella kravet)

Laxå kommun ställer sig bakom förslaget men framför liknande reservationer kring begreppet "*orimliga merkostnader eller tidsförluster*" som vi beskrev i 5.3.2. ovan.

Laxå kommun har större förståelse för att undantagsbestämmelserna i grunden behöver vara mer inskränkande än när bedömning görs om dispens kan lämnas. Det bör dock övervägas om det även i detta fall blir allt för inskränkande att bedömningen ska göras gentemot "*orimlig*" eller ett mildare krav på vilka merkostnader eller tidsförlust en näringsidkare ska behöva acceptera för att inte kunna förlägga byggnader och motsvarande där de är mest funktionella för verksamheten.

9. Övervägda alternativ

Laxå kommun kan konstatera att med den redovisning av alternativ som görs i utredningen så gör Laxå kommun samma bedömning att inga av de alternativa förslagen bör genomföras.

Laxå kommun vill särskilt framhålla att det är positivt att möjligheterna till dispens inte begränsas till LIS-områden.

10. Konsekvenser av utredningens förslag

Laxå kommun ställer sig i stort bakom den redovisade konsekvenserna men vill framhålla att det är svårt att helt överblicka vilka konsekvenser förslagen får. Särskilt svårt är det att ha en uppfattning om hur ärendeflödet för kommunerna kommer bli gällande dispensansökningar som egentligen avser undantag och vad detta får för konsekvenser på kommunernas möjlighet att ta betalt för ansökningar.

För Laxå kommun 2024-03-21

Kenneth Lantz
Ordförande kommunstyrelsens samhällsutvecklingsutskott